

EUROPA-PARLAMENTET

JURIDISK TJENESTE

SJ-0049/05

D(2005)14364

Bruxelles, den 21 -03- 2005

SKRIFTLIGT INDLÆG

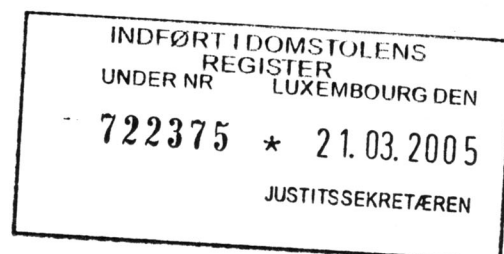
indgivet i henhold til artikel 23, stk. 2, i statuten for De Europæiske Fællesskabers Domstol af **EUROPA-PARLAMENTET** ved kontorchef Kieran Bradley og Lisbeth Grodum Knudsen, Europa-Parlamentets Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Europa-Parlamentets Postmodtagelsestjeneste, Konrad Adenauer-Bygningen, Kontor 00D008, L-2929 Luxembourg,

i sag C-479/04

Laserdisken ApS

mod

Kulturministeriet.

INDHOLD

	<u>Side</u>
I. Indledning	3
II. Retsregler	4
a) Direktiv 2001/29	4
b) Konsumtionsprincippet	5
III. De præjudicielle spørgsmål	6
IV. Proportionalitetsprincippet i forbindelse med gennemførelsen af det indre marked	7
V. Proportionalitetsprincippet i forbindelse med kampen mod piratkopier	8
VI. EU's konkurrencepolitik	9
VII. Ytringsfrihed	10
VIII. Hjemmel	11
IX. Forholdet til tredjelande	11
X. Andet	12
XI. Konklusion	13

I. INDLEDNING

1. Ved beslutning af 16. november 2004 har Østre Landsret forelagt Domstolen to præjudicielle spørgsmål vedrørende artikel 4 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet¹ (herefter "direktiv 2001/29" eller "direktivet").

2. Det bestemmes i direktivets artikel 4:

"1. Medlemsstaterne tillægger ophavsmænd eneret til at tillade eller forbyde enhver form for spredning til almenheden ved salg eller på anden måde af deres originalværker eller eksemplarer heraf.

2. Spredningsretten udtømmes ikke i Fællesskabet for så vidt angår originalværker eller eksemplarer heraf, medmindre første salg eller anden overdragelse af ejendomsret i Fællesskabet af den pågældende genstand foretages af rettighedshaveren eller med dennes samtykke."

3. Direktivet blev gennemført i dansk ret ved lov nr. 1051 af 17. december 2002, som trådte i kraft den 22. december 2002. Den relevante bestemmelse, § 19, stk. 1, er affattet således:

"Når et eksemplar af et værk med ophavsmandens samtykke er solgt eller på anden måde overdraget til andre inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, må eksemplaret spredes videre. Når det gælder viderespredning i form af udlån eller udlejning, finder bestemmelsen i 1. pkt. også anvendelse ved salg eller anden form for overdragelse til andre uden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde."

4. I forelæggelsesbeslutningen anmoder Østre Landsret Domstolen om at besvare følgende to præjudicielle spørgsmål:

¹ EFT L 167 af 22. juni 2001, s. 10.

"1) Er artikel 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet ugyldig?

2) Er artikel 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet til hinder for, at en medlemsstat bibeholder international konsumtion i lovgivningen?"

5. De to spørgsmål vedrører dels gyldigheden, dels fortolkningen af direktivets artikel 4, stk. 2. Europa-Parlamentet behandler i sit indlæg alene det første spørgsmål.

II. RETSREGLER

a) Direktiv 2001/29

6. Baggrunden for vedtagelsen af direktiv 2001/29 er, således som det fremgår af direktivets betragtning 5, bl.a., at "[d]en teknologiske udvikling har øget og diversificeret mulighederne for skabelse, produktion og udnyttelse. Der er ikke behov for nye begreber inden for ophavsretlig beskyttelse, men de nugældende retsregler vedrørende ophavsret og beslægtede rettigheder bør tilpasses og suppleres for at tage passende hensyn til de økonomiske realiteter, f.eks. nye former for udnyttelse."
7. Det anføres videre i direktivets betragtning 7, at forskelle i de nationale lovgivninger og retlig usikkerhed "hindrer det indre markeds funktion og udviklingen af informationssamfundet i Europa ... og inkonsekvente nationale reaktioner på den teknologiske udvikling bør undgås."
8. Direktivet har til formål "i kraft af den øgede retssikkerhed samtidig med overholdelsen af et højt beskyttelsesniveau for de intellektuelle ejendomsrettigheder [at] medføre betydelige investeringer i kreativ og innovativ virksomhed, herunder i netinfrastruktur, og [at] føre til vækst og øget konkurrenceevne for den europæiske industri både hvad angår udbud af indhold og informationsteknologi og generelt i

en række industrisektorer og kulturelle sektorer. Dette vil kunne sikre arbejdspladser og fremme jobskabelsen." (betragtning 4).

9. I direktivet opregnes først de enerettigheder, der tilkommer ophavsmænd og andre indehavere af beskyttede rettigheder: retten til reproduktion (artikel 2), retten til overføring af værker til almenheden og retten til tilrådighedsstillelse for almenheden af andre frembringelser (artikel 3) samt retten til spredning (artikel 4). Endvidere opstilles en udtømmende liste over undtagelser fra og indskrænkninger i retten til reproduktion (artikel 5).
 10. Endelig fastlægges i direktivet bestemmelser om beskyttelse af tekniske foranstaltninger og oplysninger om rettighedsforvaltning (artikel 6 og 7).
- b) Konsumptionsprincippet
11. Beskyttelsen af industriel og kommerciel ejendomsret kan i henhold til EF-traktatens artikel 30 begrunde nationale begrænsninger i de frie varebevægelser og den frie bevægelighed for tjenesteydelser inden for det indre marked. Formålet med reglen om konsumtion (udtømning) af disse rettigheder er at undgå en opdeling af markedet ved genindførelse af kunstige grænser, men ikke at berøve sådanne rettigheder deres indhold.
 12. I dom af 16. juli 1998 i sag C-355/96, *Silhouette*², fortolkede Domstolen den tilsvarende bestemmelse i Rådets første direktiv 89/104/EØF af 21. december 1988 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varemærker³ således, at bestemmelsen ikke giver medlemsstaterne mulighed for i deres nationale lovgivning at forskrive international konsumtion⁴. Domstolen udtalte endvidere: *"Denne fortolkning er endvidere den eneste, som fuldt ud kan virkeliggøre direktivets mål, som er at beskytte det indre markeds funktion. Der ville nemlig uundgåeligt opstå hindringer for de frie varebevægelser og den frie udveksling af*

² Sml. I, s. 4799.

³ EFT 1989 L 40, s. 1.

⁴ Præmis 26.

*tjenesteydelser i en situation, hvor visse medlemsstater kunne foreskrive international konsumtion, hvorimod andre kun foreskriver konsumtion inden for Fællesskabet."*⁵

13. Baggrunden for ikke at vælge international konsumtion fremgår klart af Kommissionens forklarende bemærkninger i forslaget til det i nærværende sag omhandlede direktiv: "*På nuværende tidspunkt er det sådan, at Fællesskabets væsentligste handelspartnere enten har særlige importrettigheder eller på anden måde udelukker international konsumtion. Der kan derfor opstå en konkurrencemæssig ulempe, hvis der skulle gælde international konsumtion for spredningsretten.*" (KOM (1997) 628, side 26, andet afsnit i kommentarer til direktivets til artikel 4.

III. DE PRÆJUDICIELLE SPØRGSMÅL

14. Baggrunden for den for den nationale ret verserende sag er, at Foreningen af Danske Videogramdistributører har modsat sig, at sagsøgeren i hovedsagen sælger nogle nærmere bestemte DVD-plader.
15. I et brev af 18. februar 2003 meddelte Foreningen af Danske Videogramdistributører Laserdisken ApS, at "*en forhandler i Danmark, som f.eks. Laserdisken ApS, kun må importere et eksemplar af et filmværk fra et land uden for EØS og udbyde det salg i Danmark, hvis forhandleren forinden har indhentet samtykke til videresalg af det pågældende eksemplar hos den, der er indehaver af rettighederne for Danmark*"⁶.
16. Dette brev synes at have medført en fejlagtig opfattelse hos sagsøgeren i hovedsagen af selskabets ret til at importere DVD-plader til Danmark, og visse af sagsøgerens argumenter er præget af denne misforståelse.

⁵ Præmis 27.

⁶ Forelæggelsesbeslutningen, s. 6.

17. Misforståelsen fremgår klart af forelæggelsesbeslutningen, side 11, sidste afsnit, hvor det anføres, at sagsøgeren i hovedsagen gør følgende gældende: "*Regional konsumtion overlader det derimod til 25 nationale rettighedshavere vilkårligt at bestemme, om de hver især vil forbyde eller tillade importerede eksemplarer på deres område, så medmindre alle rettighedshavere tilfældigvis er enige, fører det til en opdeling af det indre marked*".
18. Sagsøgerens hovedanke er, at Danmark angiveligt har erstattet international konsumtion med fællesskabskonsumtion. Formålet med direktivets artikel 4 er imidlertid at fastlægge en harmoniseret regel for hele Fællesskabet, der træder i stedet for tidligere gældende forskellige regler, uanset om disse foreskrev national eller international konsumtion. Fællesskabet var på ingen måde forpligtet til at foreskrive international konsumtion, og som det fremgår ovenfor, var der gode grunde med hensyn til beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder til at foretrække fællesskabskonsumtion.
19. Sagsøgeren i hovedsagen synes således at ville opnå frie varebevægelser og fri bevægelighed for tjenesteydelser på verdensplan med henvisning til fællesskabsretten.
20. Det bemærkes, at den forelæggende ret har stillet spørgsmålet om gyldigheden af direktivet udelukkende på grundlag af "*sagsøgers syv indsigelser*", dvs. de syv forhold, der er nævnt på side 12 i forelæggelsesbeslutningen, og ikke på grundlag af de andre indsigelser, som sagsøgeren har fremført, og som er nævnt i forelæggelsesbeslutningen.

IV. PROPORTIONALITETSPRINCIPPET I FORBINDELSE MED GENNEMFØRELSEN AF DET INDRE MARKED

21. Det fremgår af fast retspraksis, at "*proportionalitetsprincippet, der hører til fællesskabsrettens almindelige grundsætninger, indeholder et krav om, at de foranstaltninger, som iværksættes med en fællesskabsbestemmelse, skal være*

*egnede til at nå det tilsigtede mål og ikke må gå ud over, hvad der er nødvendigt for at nå det"*⁷.

22. Sagsøgeren i hovedsagen har anført, at gennemførelsen af fællesskabskonsumtion ikke sikrer gennemførelsen af det indre marked, og at direktivets artikel 4, stk. 2, derfor er i strid med proportionalitetsprincippet.
23. Ifølge sagsøgeren i hovedsagen kan fællesskabskonsumtion "*føre til, at importerede eksemplarer fra tredjelande udbydes til salg i de medlemsstater, hvor rettighedshaverne giver tilladelse, men ikke i de medlemsstater, hvor nationale rettighedshavere forbyder salg af importerede eksemplarer*". På grundlag af dette synspunkt er det sagsøgerens opfattelse, at "*det indre marked [dermed opdeles] i adskilte områder og markeder*"⁸.
24. Dette synspunkt forekommer ikke korrekt. Som det fremgår af direktivets artikel 4, stk. 2, er eneretten til spredning udtømt, når rettighedshaveren sælger eksemplarer, der er importeret fra et tredjeland, eller giver samtykke til, at de sælges i en hvilken som helst af Fællesskabets medlemsstater. Kun omsætning af produkter, der endnu ikke lovligt er bragt i omsætning på Fællesskabets marked med rettighedshaverens samtykke, kan forbydes i henhold til direktivets artikel 4.
25. Det indre marked er dermed ikke blevet opdelt, og sagsøgerens argument om, at direktivets artikel 4, stk. 2, er ugyldig, fordi bestemmelsen er i strid med formålet med det indre marked, må derfor forkastes.

V. PROPORTIONALITETSPRINCIPPET I FORBINDELSE MED KAMPEN MOD PIRATKOPIER

26. Sagsøgeren i hovedsagen har anført, at "*et forbud mod at importere og sælge eksemplarer, som rettighedshavere selv har bragt på markedet og modtaget*

⁷ Domstolens dom af 14. december 2004, sag C-210/03, Swedish Match, endnu ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 47.

⁸ Forelæggelsesbeslutningen, s. 13.

*betaling for, er [for] vidtgående og unødvendigt, hvis målet er at beskytte rettighedshaver mod spredning af piratkopier"*⁹.

27. Sagsøgerens argumenter forekommer også på dette punkt påvirket af selskabets fejlagtige opfattelse af virkningerne af direktivets artikel 4. Bestemmelsen indebærer således på ingen måde et fuldstændigt forbud mod import til og salg i Danmark af produkter, der er importeret fra tredjelande og bragt i omsætning på Fællesskabets marked, således som sagsøgeren i hovedsagen synes at mene. Ifølge bestemmelsen er det forbudt at omsætte piratkopier, og det forhold, at forbrugeren nu kan "*købe de ønskede værker på normal vis*"¹⁰ overalt i Fællesskabet, når værkerne er blevet solgt i en medlemsstat, mindsker den påståede tilskyndelse til at foretage ulovlige handlinger for at købe denne form for værker.
28. Den omstændighed, at eneretten til spredning *ikke* er udtømt for så vidt angår piratkopier, som ikke lovligt er bragt i omsætning med rettighedshaverens samtykke, viser endvidere tydeligt, at direktivets artikel 4 klart er en hensigtsmæssig bestemmelse med henblik på at bekæmpe ulovlig omsætning.

VI. EU'S KONKURRENCEPOLITIK

29. De argumenter, sagsøgeren i hovedsagen har fremført med hensyn til Fællesskabets konkurrencepolitik, kan heller ikke tiltrædes.
30. Fællesskabet kan ikke kræve, at en rettighedshaver sælger eller giver sit samtykke til salg af værker i Fællesskabet. Men når han sælger dem eller giver samtykke til, at de sælges, kan hans værker frit omsættes i overensstemmelse med EF-traktatens artikel 28 og artikel 4, stk. 2, i direktiv 2001/29.
31. Hvis en britisk forlægger som i det eksempel, sagsøgeren i hovedsagen giver, lader sine bøger fremstille i USA, vil hans eneret til spredning således blive udtømt ved

⁹ Forelæggelsesbeslutningen, s. 14.

¹⁰ Forelæggelsesbeslutningen, s. 14.

hans første salg i Fællesskabet, og bøgerne vil kunne sælges i hele Fællesskabet, herunder i Danmark.

32. Sagsøgerens egentlige klagepunkt er, at systemet med regionale koder på DVD-pladerne medfører, at "*at den globale konkurrence reelt sættes ud af kraft*"¹¹. Det fremgår imidlertid af EF-traktatens artikel 3, litra g), at Fællesskabets virke "*under de betingelser ... som er foreskrevet i denne traktat [indebærer] en ordning, der sikrer, at konkurrencen inden for det indre marked ikke fordrejes*", og der ikke er tale om konkurrencen på verdensplan. Dette klagepunkt må derfor også forkastes.

VII. YTRINGSFRIHED

33. Sagsøgeren i hovedsagen har anført, at gennemførelsen af direktivet "*har den virkning, at borgerne afskæres fra at modtage informationer i strid med artikel 10 i den europæiske menneskerettighedskonvention*"¹². Dette "*er et resultat af, at multinationale rettighedshavere får en særskilt mulighed for at kontrollere afsætningen i EU med henblik på totalt set at maksimere deres indtjening*"¹³.
34. For det første indebærer artikel 4 ikke et importforbud, men heri fastlægges en regel, hvorefter værket første gang skal bringes i omsætning med rettighedshaverens samtykke. For det andet er det vanskeligt at se, hvorledes rettighedshavere kan "*maksimere deres indtjening*", hvis de ikke afsætter deres værker eller ikke giver samtykke til omsætningen heraf i Fællesskabet.
35. Selv om sagsøgeren havde påvist, at der forelå en overtrædelse af ytringsfriheden, hvilket ikke er tilfældet, fremgår det af fast retspraksis, at "*[p]rincippet om ytringsfriheden [kan] begrænses, hvis hensynet til den almene interesse kræver det ... En forudsætning herfor er dog, at undtagelsen er foreskrevet ved lov, er berettiget ud fra et eller flere legitime formål efter denne bestemmelse samt nødvendig i et demokratisk samfund, dvs. at den skal være berettiget ud fra*

¹¹ Forelæggelsesbeslutningen, s. 16.

¹² Forelæggelsesbeslutningen, s. 16.

¹³ Forelæggelsesbeslutningen, s. 17.

*tvingende samfundsmæssige hensyn og navnlig stå i et rimeligt forhold til det forfulgte formål*¹⁴.

36. Sagsøgeren har imidlertid ikke påvist, på hvilken måde den af selskabet påståede overtrædelse af ytringsfriheden ikke er begrundet ud fra hensynet til at beskytte intellektuelle ejendomsrettigheder, som er omfattet af princippet om ejendomsrettens ukrænkelighed, hvilket også er en grundlæggende rettighed. Dette klagepunkt kan derfor heller ikke tiltrædes.

VIII. HJEMMEL

37. Forelæggelsesbeslutningen indeholder ikke oplysninger, der viser, på hvilket grundlag sagsøgeren anfægter hjemmelen for direktivet. Europa-Parlamentet fremsætter derfor ingen bemærkninger til dette spørgsmål på nuværende tidspunkt.

IX. FORHOLDET TIL TREDJELANDE

38. Sagsøgeren *"ønsker EF-Domstolens vurdering af, om der i EU's aftaler med tredjelande er forhold, som kan medføre direktivbestemmelsens ugyldighed"*¹⁵. I forelæggelsesbeslutningen angives imidlertid ikke, hvilke aftaler der skulle være tilsidesat eller på hvilken måde. Europa-Parlamentet er derfor ikke i stand til at imødegå sagsøgerens argument om, at Fællesskabet skulle have tilsidesat sine folkeretlige forpligtelser.

¹⁴ Domstolens domme af 25. marts 2004, sag C-71/02, Herbert Karner, endnu ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 50, og af 12. juni 2003, Schmidbeger, C-112/00, Sml. I, s. 5659, præmis 80, 81 og 82.

¹⁵ Forelæggelsesbeslutningen, s. 18.

X. ANDET

39. Sagsøgeren i hovedsagen har anført, at "*[d]a forbudet er så indgribende, påvirker det en række rettigheder, EU-borgerne er vant til og som støttes af EF-traktaten*"¹⁶. Selskabet har i denne forbindelse henvist til retten til uddannelse, den danske og den europæiske kulturarv og lighedsprincippet, men har ikke fremført egentlige holdepunkter for, at disse rettigheder skulle være tilsidesat.
40. Sagsøgeren har ikke påvist, på hvilken måde EF-traktatens artikel 153, stk. 1, skulle sikre enhver universitetsboghandel ret til at importere lærebøger fra et hvilket som helst land i verden. Derimod har de i henhold til direktivets artikel 4, stk. 2, mulighed for frit at købe værker, som allerede lovligt er bragt i omsætning på Fællesskabets marked. Tilsvarende kan "*danske og europæiske filmklassikere ... overført til DVD*" og indført fra et tredjeland frit omsættes i Fællesskabet i henhold til direktivets artikel 4, stk. 2.
41. Endelig bygger anbringendet om en tilsidesættelse af lighedsprincippet på den forkerte forudsætning, at en producent og en licenstagere med hjemsted i et tredjeland befinder sig i en tilsvarende situation som en producent og en licenstagere med hjemsted i Fællesskabet.

¹⁶ Forelæggelsesbeslutningen, s. 18.

XI. KONKLUSION

På grundlag af det anførte foreslår Europa-Parlamentet Domstolen at besvare det af Østre Landsret forelagte spørgsmål således:

Gennemgangen af det første spørgsmål har intet frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af artikel 4, i ^{stk 2} Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet.

Kieran Bradley

Lisbeth Grodum Knudsen

Europa-Parlamentets befuldmægtigede